

Raadsvoorstel

Onderwerp	Aandeelhouderschap Eneco
Zaaknummer	-2017-000593
Documentnummer	DOC-2017-004468
Versie	
Auteur	C.M. (Ron) van Rooijen c.m.van.rooijen@zoetermeer.nl 079-3468312
Gemeentesecretaris	Koek, H.M.M.
Directeur	Tomassen, J.F.A.
Portefeuillehouder	Paalvast, R.C.
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	2 oktober 2018 ivm reactietermijn voor 31 oktober 2017
Programma(s)	Alle
Indien geheim	Reden: Termijn:
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Door de aandeelhouderscommissie Eneco is aan de aandeelhouders gevraagd om uiterlijk 31 oktober 2017 aan te geven of zij hun aandelen in het productie- en leveringsbedrijf Eneco wensen te houden of af te bouwen. In dit voorstel is dit vraagstuk beoordeeld aan de hand van het lokaal publiek belang dat met het aandeelhouderschap kan worden bereikt.
Bijlagen + locatie	1 consultatiedocument 2. eerste beeld budgettair resultaat

Raadsbesluit nr. DOC-2017-004468

Aandeelhouderschap Eneco

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 29 augustus 2017

besluit

in te stemmen met het principebesluit tot het afbouwen van het aandeelhouderschap in Eneco Groep N.V.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 2 oktober 2017

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

Ch.B. Aptroot

Toelichting

Probleemstelling en kader

De splitsing van het bedrijf Eneco Holding NV in een netwerkbedrijf (Stedin Holding NV) en een energiebedrijf Eneco Groep NV (hierna Eneco) is per 31 januari 2017 afgerond. Tijdens het splitsingsproces is tussen aandeelhouders en Eneco Holding afgesproken om na de splitsing in te gaan op de mogelijke invulling van het toekomstig aandeelhouderschap in het energiebedrijf Eneco.

Die mogelijke invulling van het toekomstig aandeelhouderschap krijgt vorm in de concrete vraag aan alle - 53 - gemeentelijke aandeelhouders in Eneco of zij hun belang in het bedrijf willen 'houden of afbouwen'. Door de aandeelhouders en Eneco is afgesproken om deze principevraag voor 31 oktober 2017 te beantwoorden. Een principebesluit tot afbouw houdt nog geen definitief besluit tot verkoop in, dat besluit kan pas worden genomen nadat een vervolgproces over de wijze van afbouw heeft plaatsgevonden.

De beantwoording van de vraag 'houden of afbouwen' hangt af hoe aandeelhouders aankijken tegen de voor- en nadelen van hun aandeelhouderschap. Om de aandeelhouders te ondersteunen in deze afweging is door de aandeelhouderscommissie (AHC) een consultatiedocument opgesteld.¹ Dit document is treft u als bijlage bij dit raadsvoorstel aan. Daarnaast is door het bedrijf Eneco zelf een 'bericht aan aandeelhouders' ter beschikking gesteld.²

De gemeente Zoetermeer heeft een aandelenbelang van 2,34% in Eneco.

De vraag 'houden of afbouwen' is vooral ingegeven door de afweging of het aandeelhouderschap in Eneco bijdraagt aan een te onderkennen lokaal publiek belang. Dit voorstel gaat daar nader op in. Wij benutten daarvoor de onderwerpen die in het consultatiedocument zijn opgenomen en het Zoetermeerse afwegingskader taakuitvoering.³

De besluitvorming over de 'houden of afbouwen' vraag is strikt formeel een bevoegdheid van het college in zijn rol als aandeelhouder maar gelet op het belang van het principebesluit legt het college zijn voorstel in de vorm van een raadsbesluit aan de raad voor.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

Met de afsplitsing van het netbedrijf is het productie- en leveringsbedrijf Eneco een normaal commercieel marktgeoriënteerd bedrijf geworden. De vraag is of het aandeelhouderschap van de gemeente daarbij past.

De afweging 'houden of afbouwen' benadert het college vanuit drie invalshoeken: het publiek belang, het financieel belang en de mate van zeggenschap

Publiek belang, algemeen

In de Zoetermeerse beleidsnota Afwegingskader Taakuitvoering is voor de inhoud van publiek belang aansluiting gezocht bij de definitie van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid: 'maatschappelijke belangen waarvan de overheid zich de behartiging aantrekt op grond van de overtuiging dat het betreffende belang anders niet goed tot zijn recht komt'.

¹ de inhoud van het consultatiedocument is op hoofdlijn geduid in het raadsmemo 27 juni 2017

[linkConsultatiedocumentEneco-](#)

² zie raadsmemo 13 juli 2017 [linkEneco](#)

³ zie raadsvoorstel 2017-000126; raad 8 mei 2017 [linkAfwegingskader](#)

De maatschappelijke belangen van energievoorziening liggen op het terrein van voorzieningszekerheid (betrouwbaarheid), leveringszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. De betrouwbaarheid in de zin van leveringszekerheid en veiligheid worden geborgd door het toezicht van een nationale toezichthouder op de netwerken voor gas en elektriciteit (thans de ACM). De leveringszekerheid en betaalbaarheid zijn geborgd doordat de productie en levering van energie open staat voor de markt en er op die markt ook vele bedrijven actief en in concurrentie met elkaar zijn. De duurzaamheid, en dan met name de omschakeling naar duurzame productie, wordt door de rijksoverheid gestimuleerd door fiscale maatregelen en subsidies.

In de Memorie van Toelichting op de Wet Onafhankelijk Netbeheer is aangegeven dat de rijksoverheid niet langer een belang is in een publiek aandeelhouderschap van overheden bij productie- en leveringsbedrijven.

Het college onderschrijft deze constatering.

Conclusie

De centrale wetgeving en de mogelijkheden van het rijk op gerichte beïnvloeding bieden voldoende waarborg om de maatschappelijke belangen bij de productie en levering van energie te borgen.

Publiek belang, warmte

Een bijzonderheid bij de afweging van het publiek belang vormt de productie en levering van 'warmte'. Het warmtenet van Eneco Holding is bij de splitsing als geïntegreerd bedrijf (dus zowel productie/levering als het net zelf) ondergebracht bij het productie en leveringsbedrijf Eneco.

Niet alle aandeelhouders hebben warmte in hun grondgebied. In Zoetermeer betreft het een warmtenet met bijna 2500 aansluitingen. Daarnaast bezit Eneco ook warmtenetten in gemeenten die geen aandeelhouder zijn (zoals Utrecht). De aandeelhoudende gemeenten met warmte van Eneco in hun grondgebied, waaronder Den Haag en Rotterdam, bezitten een meerderheid van de aandelen. Deze gemeenten hebben overleg gevoerd over de criteria, waarmee bij een eventuele overdracht van aandelenbelang rekening zou moeten worden gehouden.

Bij het afwegen van de verschillende opties is ook rekening gehouden met de belangen van gemeenten die geen warmte van Eneco op hun grondgebied hebben. Hiermee wordt bedoeld dat de positie van deze gemeenten niet onevenredig nadelig mag worden beïnvloed door het stellen van voorwaarden en criteria ten aanzien van het warmtebedrijf.

De 'warmtewerkgroep' van betrokken negen warmtegemeenten concludeert dat de inrichting en uitoefening van het huidige aandeelhouderschap van Eneco geen aanknopingspunten biedt om warmtebelangen van de gemeente direct te behartigen. Aandeelhouders kunnen geen besluiten nemen die direct de investeringen, levering en/of tarifiering van warmte beïnvloeden. Zij hebben geen bevoegdheden op dat terrein. Dergelijke besluiten of bevoegdheden zijn er in het verleden ook niet geweest.

Op advies van de warmtewerkgroep zijn er drie specifieke beoordelingscriteria benoemd voor een mogelijk verkooptraject (consultatiedocument, paragraaf 5.5.9). Deze criteria bepalingen zijn er, in geval van overdracht van aandelen, in de eerste plaats op gericht dat een koper bereid is om binnen vijf jaar het warmtebelang niet te verkopen anders dan met toestemming van het college van B&W in de belanghebbende gemeente.

De genoemde periode van vijf jaar wordt redelijk geacht om de periode tot voldoende (aanpassing van) rijksregelgeving rond beheer/exploitatie van warmtenetten te overbruggen.

In de tweede plaats wordt van de koper verwacht dat deze bereid is mee te werken aan de investeringsstrategie van Eneco op gebied van kou en warmte en de overeenkomsten met betrekking tot de Warmtealliantie Zuid Holland en de samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam.

Dit vooruitlopend op nieuwe wetgeving daarover.

Conclusie

Gelet op de bestaande (en aangekondigde actualisatie van) centrale regelgeving en de bepalingen in het consultatiedocument concluderen wij dat er geen publiek belang meer is te borgen via het aandeelhouderschap Eneco.

Financieel belang

De marktwaarde van Eneco, en daarmee de potentiële verkoopopbrengst, is op dit moment lastig te duiden. Eneco is niet beursgenoteerd en een waardering op dit moment kent een hoge mate van onzekerheid. Prijsbepalende factoren zijn nu nog niet of onvoldoende bekend en zijn pas beschikbaar aan het einde van een eventueel verkoopproces.

Daarnaast is het niet in belang van Eneco of de aandeelhouders als potentiële kopers via het openbare domein kennis krijgen van prijsverwachtingen. In het consultatiedocument wordt (in paragraaf 6.3.3) op basis van publiek beschikbare informatie een grove inschatting gemaakt van de marktwaarde van Eneco: van € 2,5 mld. - € 2,9 mld.

Als deze grove indicatie enig realiteitsgehalte zou krijgen, dan heeft een eventuele verkoop van het Zoetermeers aandelen belang nagenoeg geen budgettair effect op de meerjarenbegroting. Het wegvallen van dividend bij het afbouwen van het aandelenbelang kan worden gecompenseerd door de verkoopopbrengst rentedragend weg te zetten. In de bijlage is een cijfermatige onderbouwing opgenomen.

Van groter belang in dit verband is het risicoprofiel van Eneco. Het behouden van het aandeelhouderschap in Eneco kent een bepaald risico en een kans (op rendement). Het risico heeft betrekking op een vermindering van de aandeelhouderswaarde en/of een lager dividend. Aan de andere kant bestaat de mogelijkheid dat Eneco een hoger dividend uitkeert dan waarmee nu rekening wordt gehouden. Eneco geeft in haar eigen informatiepakket aan te streven naar een verdere groei van het resultaat (en dividend).

Het college is zich bewust van de financiële risico's en kansen. In dit kader sluiten wij ons aan bij het beleid van de Rijksoverheid: de staat is geen belegger en investeert dus niet risicovol als daar geen publiek belang mee is gediend.

De uiteindelijke financiële weging kan pas worden gemaakt als het definitieve voorstel tot verkoop voor besluitvorming voor ligt. Dat besluit zal, als het tot verkoop komt en de wijze van verkoop duidelijk is, pas na maart 2018 aan de orde zijn.

Inhoudelijk zijn wij van oordeel dat de gemeente Zoetermeer bij de verkoop van aandelen Eneco opbrengstmaximalisatie moet nastreven met inachtneming van de beoordelingscriteria zoals genoemd in hoofdstuk 12 van het consultatiedocument. Daarnaast blijft minimaal budgetneutraliteit voor de exploitatie van de begroting het uitgangspunt.

Conclusie

Bezien vanuit alleen financieel belang heeft het college een voorkeur aan de verkoop van de aandelen tegen zo hoog mogelijke opbrengst in plaats van een in omvang en duur onzekere opbrengst uit dividenden.

Zeggenschap

Naast de zeggenschap over het publieke en financiële belang van het aandeelhouderschap geeft het consultatiedocument inzicht in de zeggenschap.

De huidige zeggenschap van de aandeelhouders is beperkt, ook in vergelijking tot de gebruikelijke zeggenschap bij overheidsdeelnemingen. Dit verschil is zichtbaar gemaakt in het consultatiedocument in de paragrafen 7.1.6 over de gebruikelijke zeggenschap bij overheidsdeelnemingen en paragraaf 7.2.2 over de huidige mate van zeggenschap zoals nu opgenomen in de statuten en het aandeelhoudersconvenant.

Gedurende het splitsingstraject heeft de AHC met Eneco Holding intensief overleg gevoerd over de uitdrukkelijke wens van de AHC om de zeggenschap voor aandeelhouders uit te breiden. Met daadwerkelijke zeggenschap over grote investeringen en goedkeuring van de strategie heeft Eneco niet ingestemd. Wel is in het convenant vastgelegd dat de aandeelhouders een toelichting ontvangen op de strategie en informatie krijgen over majeure investeringsbeslissingen.

Op dit moment hebben alle aandeelhouders dezelfde rechten. Er zijn in statuten en het convenant geen bijzondere rechten opgenomen voor bepaalde aandeelhouders. De grootte van het aandelenbelang bepaalt wel de zwaarte van de stem van een aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders. Individuele aandeelhouders hebben geen directe zeggenschap over investeringen of over de strategie van Eneco.

Het is aannemelijk dat een gedeelte van de aandeelhouders besluit tot afbouw van het aandeelhouderschap Eneco. Dit heeft gevolgen voor de zeggenschapspositie voor de gemeenten die eventueel niet wensen te verkopen. Wanneer een meerderheid van de aandeelhouders besluit het aandelenbelang af te bouwen en een private grootaandeelhouder toetreedt wordt de invloed van de achterblijvende publieke aandeelhouders verder beperkt. De borging van eventuele publieke of financiële belangen via het aandeelhouderschap is dan nog lastiger. De meerderheid van de algemene vergadering bestaat dan immers uit een of meer private aandeelhouders die overwegende zeggenschap hebben.

Derhalve hebben de huidige gemeentelijke aandeelhouders, na de mogelijke verkoop van een meerderheidsbelang, minder ruimte om een publiek belang te borgen via het aandeelhouderschap.

Conclusie

Bezien vanuit zeggenschap in het beïnvloeden van het beleid/strategie van de onderneming heeft het aandeelhouderschap in Eneco een heel beperkte waarde.

Voorstel

Op grond van de hiervoor weergegeven analyse concluderen wij dat

- geen van de onderscheiden inhoudelijke publieke belangen afzonderlijk of gezamenlijk doorslaggevend zijn om de aandelen te willen houden;
- met de opname van de paragraaf warmte in het consultatiedocument en de beoordelingscriteria van een eventuele kopende partij zijn de publieke belangen van warmte voldoende geborgd;
- er na afronding van de consultatieronde een transactieproces start waar aan het einde daarvan de finale besluitvorming over de verkoop aan gemeenten wordt voorgelegd;
- het financiële belang op dit moment nog onvoldoende kan worden gewogen. De uiteindelijke financiële weging kan pas worden gemaakt als het definitieve besluit tot verkoop ter besluitvorming voorligt, waarbij de weging tussen de opbrengst van de aandelenverkoop en het verwachte verlies aan dividend kan worden gemaakt;
- aangezien de start van het transactieproces randvoorwaardelijk is aan het mogelijk maken van de financiële weging stelt het college de raad voor om te besluiten tot afbouw van het aandeelhouderschap Eneco.

Vervolg proces

Ter voorbereiding op het principebesluit is er op 30 augustus 2017 een besloten informatiebijeenkomst voor raadsleden met de adviseurs van de AHC. De raadsleden van Zoetermeer zijn hierover in de raadsmemo's van 27 juni 2017 en 18 juli 2017 geïnformeerd.

Het principebesluit dat door de gemeenten wordt genomen, is nog geen definitief besluit. Indien er voldoende gemeenten zijn die uiterlijk 31 oktober 2017 aangeven hun aandelenbelang te willen verkopen, wordt een verkoopproces ingericht.

Het definitieve besluit tot verkoop vindt in ieder geval na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 plaats.

Communicatie

De afweging over het aandeelhouderschap is bestuurlijk en zakelijk een gevoelig proces, waarbij belangen voor zowel aandeelhouders als de onderneming groot zijn. Gelet op een gestructureerd en zorgvuldig procesverloop met inachtneming van de verschillende belangen wordt de externe communicatie over de toekomst van het aandeelhouderschap Eneco waar mogelijk afgestemd met en/of verzorgd door de AHC.

Na besluitvorming in de raad zal het raadsbesluit worden meegedeeld aan de AHC en Eneco.

Financiën

n.v.t.

Samenspraak en Communicatie

n.v.t.

Duurzaamheid

n.v.t.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

n.v.t.

Rapportage en evaluatie

n.v.t.

Begrotingswijziging

n.v.t.